Štev. 84. V Ljubljani, v soboto 12. aprila 1919. Leto III.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna petitvrstica 80 vin., pogojen prostor 1 K; razglasi in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratične stranke.

Posamezna štev. stane 30 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto 60 K, za pol leta 30 K, za četrt leta 15 K, za mesec 5 K. Za Nemčijo celo leto 65 K, za ostalo tujino in Ameriko 72 K. — Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Ali ste znoreli?

Da nima osrednja vlada velik zmisel za državne potrebe, je bilo vsem očitno takoj po uvedbi troedinih batin in svobodne trgovine. Vrhunec modrosti pa je dosegla s prepovedjo uvoza in izvoza.

Vladna politika zedinjene Jugoslavije je s tem dosegla absolutno prvenstvo na polju politične uvidevnosti in gospodarske genialnosti.

V tem oziru se ji ni bati, da bi jo kdaj kdo prekosil.

S temi tremi poglavitnimi temelji v naši politiki smo si zagotovili večno slavo.

Kdor ne zna vladati, naj ne prevzema ministrska mesta v Jugoslaviji.

Obetajo se nam blaženi časi silne državne modrosti, solnčnega heleničnega sijaja. Da ne pojdemo ritenski, bo preskrbel naš jugoslovanski Peiklej, naš klasični Protia, in pa njegove batine.

Naprej!

Naprej do... poraza!

Zakaj če nismo gotovi o zmagi, smo prav gotovi v porazu, tako gotovi, kakor je res, da bo najhitrejši brzovlak na tem svetu tisti, ki bo odpeljal belgrajske vladne modrijane.

Stroj že gori, in para puha iz njega, da se vse kadi.

Običaj vseh starih in novih držav je od nekdaj ta, da skuša kolikor mogoče povzdigniti domačo industrijo, jo pospeševati, otvarjati jej nove trge, jej dajati tekmovalne sposobnosti. Močno razvita industrija pomeni intenzivno razvito narodno gospodarstvo, pomeni ljudsko blagostanje, kulturni napredek, miren družabni razvoj, pomeni z eno besedo: močna in bogata država.

Ali mislite, da je nam, srečnim in inteligentnim sinovom kulturne jugoslovanske zemlje kaj mar za vse to? Kaj še! Mi nismo ne Nemci, ne Latinci in ne... Rusi. Mi ne spadamo sploh v krog evropskih narodov. Mi nismo od tega sveta. Vsled nemške in angleške velekapitalistične industrije je nastala svetovna vojna, ergo, če zadušimo še tisto malo domače industrije, smo v tem oziru za vse večne čase iz nevarnosti. Mi se itak ne znamo klati. Ne zase, ne za druge. In če ravno ne bomo mogli izhajati brez industrijskih pridelkov, ker se ne moremo zariti zopet v podzemeljske kaverne, si jih bomo pač preskrbeli drugod, in če nas bo zato evropski industrializem smatral za azijsko kolonijo in nas kot tako traktiral, bomo pač priznali, da smo se zopet motili...

Na vsak način je zaenkrat naše trdno vladno geslo: Nazaj, nazaj na vseh poljih, z vso silo in z vso brzino, nazaj do... črnogorstva!

Te so zaenkrat naše politične smernice. Zanje smo si ustvarili svojo zedinjeno, moderno Jugoslavijo. Tako hočemo mi, tako mora ostati.

Tako pa nočemo mi, tako noče ves slovenski narod. Zakaj do nazadovanja in smrti je vedno čas.

Slovenci imamo nekaj industrije, imamo tovarne, imamo rudnike. Imamo vse pogoje, da se močno in intenzivno industrializiramo. V tem tiči, z ozirom na nemožnost poljedelskega tekmovanja kot alpski narod z rodovitno Hrvaško, naš obstoj ni napredek kot del jugoslovanskega plemena. Nekaj industrije imamo, še več je potrebujemo, zato je pa treba izmenjavanja naših pridelkov s pridelki, ki jih mi nimamo, in ki niso potrebni samo za našo industrijo, marveč sploh za celokupno gospodarsko življenje Jugoslavije. Potrebujemo bencina, bakra, modre galice i. dr., brez tega ne morejo rudniki dajati premoga, vinogradi vina itd. Če pa ostanemo brez premoga, ne bo železniškega prometa, ne bo dela v tovarnah, če brez vina, ne bo kupčije itd. itd.

Pa kaj zato? V Belgradu nam kratkomalo prepovedo vsak uvoz in izvoz, nas z enim bedastim ukazom enostavno uničijo. In zastonj so vsi pregovori, vsi protesti, vse intervencije. Sodrug Kristan hiti v Belgrad, opozarja, roti, kaže na katastrofo, sodrug Čobal razsaja še te dni po ministrstvih, interpelira, vse zastonj, gluha ušesa, bob ob steno!

Neverjetno!

Zakaj je prišla ta prepoved, bogsigavedi. Izgovarjajo se na antanto, in naši liberalni zastopniki jim dajejo potuho, pa vemo da je to predvsem delo vlade same, plod njene neverjetne slepote in zanikrnosti.

Dejstvo je, da je katastrofa že tu. Tovarne počivajo, delavci so na cesti. Vsemu slovenskemu narodu grozi pogin. S trepetom gledamo v bližnje dni.

In gospodje se za vse to nič ne zmenijo, nič ne povprašujejo, kaj je iz tega pričakovati.

Ali ni nobenega, ki bi jim prisolil zasluženo število krepkih brc?

Ej, gospodje, kako vas bodo vaše batine še udarjale! Le pripravite vašo državno stran...

Vodilna ladja se potaplja...

Kmalu bo pol leta, odkar smo v Ljubljani proslavljali ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov ter z vso navdušenostjo kričali »Živio« snujoči se Jugoslaviji. Še nam je živo pred očmi, ko je stopil na balkon deželnega dvorca sodrug Josip Kopač ter v vznešenih besedah pozdravil manifestante v imenu jugoslovanske socialno-demokratične stranke. Videli smo na balkonu ljubljanskega župana dr. Tavčarja, ki je govoru socialističnega zastopnika živahno pritrjeval in prikimaval. Pa vse to je bilo ob rojstvu Jugoslavije, torej takrat, ko smo bili še strančica..., takrat, ko nas je bila le mala peščica. Vsaj govorili so tako, pisali. Če so se v tem motili, naj jim Alah odpusti.

In najbrže bo resnica, da so nas meščanske stranke takrat povabile k sodelovanju v vladi le zavoljo tega, ker so v svojem navdušenju hotele, da bomo tudi mi deležni drobtinic, ki bodo padle z bogato obložene mize, pogrnjene z belo-modrordečim prtom in monogramom SHS. So si pač domišljevali ti politiki starega žanreja, da je proletarska masa še vedno tako omejena kot leta 1914. in da bo ta masa slepo sledila onim, ki jo bodo pitali s frazami o »narodu« itd. Preveč dolgo je trajala svetovna vojna, da ne bi zapustila posledic tudi pri onih, ki so se vrnili domov le sestradani, a drugače telesno zdravi, ozdravljeni pa duševno. Drug duh je zavel po celem svetu in tudi Slovenija ni bila tako zaplankana, da bi se mu mogla odtegniti. Bila je to sapica, bil je to vihar vzhoda, bil je val vstajajoče mase ruskega naroda.

Ruski delavec in mužik sta si podala roki. Žulji poštenega dela so dičili njuni desnici; z njih pa so padle verige, ki so ju stoletja tiščale in uničevale. Masa naroda je vstala in zahtevala svoje pravice, zahtevala jih tako glasno in energično, da je ob tem vzkliku onemel svet. Pozabili smo trenutno na vojno, zadivljeni smo gledali ta gigantski boj. In ko se ruski buržoa ni hotel podati, ko ni hotel ugoditi tem zahtevam doslej brezpravnih mas, tedaj je ljudstvo razbilo zgradbo caristične Rusije in pričelo samo graditi novo stavbo, nov dom. Mogočen dom naj bo to, dom svobode, dom enakosti. Vse, kar ne spada v ta dom, je rusko ljudstvo odpravilo: vojne dobičkarje prisililo k poštenemu delu, tovarnarje razlastilo, zemljo razdelilo, banke vzelo pod državno nadzorstvo. »Kdor ne dela, naj ne je!« to je bil klic te proletarske množice. Pričel se je boj — boj, ki se bije še danes, a se bliža koncu. Mogoče vzplamti še enkrat, zadnjikrat — potem pa bomo videli impozantno stavbo, zgrajeno po volji naroda, zgrajeno od mase in urejeno tako, da bo vladalo v njej le ljudstvo in samo ljudstvo.

Vse to je ustvarila volja ruskega delavca in kmeta, volja slovanskih bratov matjuške Rusije. In ta narod, to ljudstvo, katerega so naši liberalci nekdaj veleizdajalsko — po mnenju nemških državnikov — obo-ževali, je danes proklet in zavržen od njih. O, ironija usode! Pa zakaj? Ker je naša liberalna stranka zastopnica vojnih dobičkarjev, kramarjev, veleposestnikov, tovarnarjev itd. Ker je ta stranka »demokratična« po zunanjosti, ne pa po srcu. Ker je to najbolj reakcionarna stranka Jugoslavije. Hočete dokazov?

Serviramo zajtrk:

Načelnik te stranke, dr. Ivan Tavčar, po božji milosti in volji posestnikov župan ljubljanski, se je v 85. štev. »Slovenskega Naroda« povzpel do trditve, da je poverjeništvo za socialno skrb prevzelo v najem diktaturo in da izdaja naredbe, ki bodo pripravile ljubljanske posestnike ob vse. O, sancta simplicitas! Ubogi posestniki! Vse bodo izgubili — in med njimi gotovo tudi župan — ki mu bo poverjenik za socialno skrb diktiral, naj zleze v kurnik med zajce in tam uživa krvavo zasluženo pokojnino. Pa kaj .... gospodje, saj to ni naredba, to je samo predlog... In po našem mnenju dober in uvaževanja vreden predlog. Ker smo pa že pri tem, da si je g. dr. Tavčar vzel v najem kritiziranje tega predloga, mu povemo tudi našo kritiko, a bolj tiho, na uho: Ta predložena naredba je še premalo radikalna... Oprostite, čisto odkrito smo povedali. Hočete li, da vam povemo še mnenje, ki ga ima ljudstvo? Bodi, pa le začetek stavka: »Če ima Žuržot deset hiš...« Vidite, vi prijatelji ljudstva, tako mislijo mase. Vi seveda ne poznate mišljenja mase. Kako neki? Med ljudstvo ne greste, gabi se vam. Delavec smrdi po olju, je umazan; kmet je pa..., raje ne napišemo. — Itd. Hoteli ste se znositi nad poverjeništvom za socialno skrb, a dosegli ste nasprotno: ljudstvo vas je še bolj spoznalo, kako reakcionarni ste, do kosti reakcionarni.

In da bo serviran zajtrk bolj teknil, evo vam še nekaj: Vaš članek je bil le pritisk na člane deželne vlade, da so včeraj odklonili predloženo naredbo. Kako diplomatično! Vredni ste Tisze, Czernina! Ti ljudstvo pa, ki danes stanuješ po drvarnicah in kleteh, zahvali se načelniku liberalne stranke dr. Tavčarju, ki je tako temeljito poskrbel, da ostaneš še nadalje v svojih brlogih.

Gospod župan!

Ali se zavedate, kaj ste storili? Ali si morete toliko osvežiti spomin in se domisliti italijanskega imperializma in njegovih barbarskih činov? Glejte, vaš čin je temu precej podoben. Iz zasedenega ozemlja prihajajo dan na dan naši (mislimo: jugoslovanski — ne samo socialistični!) železničarji z njih rodbinami in ti izgnanci ne dobe strehe. Stanujejo po barakah, polnih uši; stanujejo po železniških vozovih... Potikajo se po svetu kot izgubljeni sinovi, zato, ker so ljubili svoj narod. In to svoje gorje nosijo udano, nosijo ga potrpežljivo, zato, ker upajo, da bodo voditelji strank — socialno čuteči ljudje. Ko pa se predloži predlog, na podlagi katerega bi se stanovanjska mizerija olajšala, ki bi ljudstvu dovolil, da po možnosti dobi zdravejša in boljša stanovanja, pa ti pride načelnik liberalne stranke, vzame pod svoje okrilje hišne posestnike in prične jokati: »Nestvor so napravili socialisti, uničiti hočejo vse posestnike, vzeti jim hočejo hiše, oropati jih nogavic, napolnjenih s cekini, itd.«

Bravo, g. dr. Tavčar, vi zastopnik posedujočih!!!

In vi se drznete trditi, da imate socialen čut!? Nikar no, blamirate se!

Pa še nekaj! Pravite, da so pri poverjeništvu za socialno skrbstvo vsi gospodje od prvega do zadnjega najčistejši socialni demokratje. To ni resnica! Mi vemo le toliko, da je tam precej socialnih demokratov, a so tudi somišljeniki drugih strank. So pa tam uradniki ki vedo, kaj zahteva duh časa; so ljudje, ki čutijo socialno. Le verujte nam, zadnji izmed njih ima več socialnega čuta kot vi. — Vemo, da vas bo to razburilo; vemo, da boste tolkli ob mizo, pa to nas ne moti.

Dovolj, gospod dr. Tavčar! Servirali smo vam zajtrk: á la bonheur! Pripravljeni smo pa, da vam serviramo tudi kosilo, kajti v tem oziru deluje naša aprovizacija izborno, kljub »svobodni« trgovini..

Pribijemo le še: Boljševizem od zgoraj ste pričeli vi z vašim člankom. Uspeh je že tu. Bojimo se samo, da ta boljševizem od zgoraj utegne imeti za posledico: boljševizem od spodaj! — Za vaše pristaše bi bila diktatura (?) poverjeništva za socialno skrb mnogo bolj koristna, kakor diktatura proletarijata. Prva daje ljudstvu pravice mirnim potom, druga si vzame sama, kar ve, da ji gre. Mnenja smo, da za načelnika liberalne stranke v tem oziru izbira ne bo pretežavna. In če mu bo, naj bo toliko prijazen in nas pokliče, pomagali mu bomo, da si osveži spomin!

Vodilna ladja se potaplja...

Pomagali smo jo graditi, zadela je na čeri in dobila luknje; pomagali smo jih mašiti... Pa vam pride »demokratični« načelnik še bolj »demokratične« stranke, butne z vso silo s svojo glavo ob nio... in glej

---

LISTEK.

ANATOL FRANCE:

Jaurès.*)

Videl sem ga pogosto in od blizu. Mož je bil v občevanju preprost in prijazen. Sama skromnost in ljubeznjivost ga je bila.

Kar mu je narava podelila zmožnosti, je morda najbolj razvil zmožnost ljubezni. Večkrat sem čul, kako je ta glas, ki je ogromen objemal vso zemljo s svojim silnim in strašnim zvokom, postal nežen in laskav v pogovoru s prijateljem.

Njegovo znanje, trdno in globoko, se je razprostrlo od širnega kroga socialnih vprašanj tja preko vseh duševnih stvari. Ko sem ga par tednov pred vojno obiskal na njegovem domu v Passyju, — tako ponižen je bil in tako poln slave! — sem ga našel, ko je prebiral Evripidovo žaloigro. V študiju se je odpočil njegov duh, utrujen od študija in izmučen je v delu črpal novih moči. Imel je jasno in čisto vest in ni nikogar sovražil, čeprav ga je zasledovalo besno sovraštvo in morilna obrekljivost. Ničesar ni maral slišati o svojih sovražnikih.

To sovraštvo, ki z njim narodi ponavadi povračujejo svojim najzvestejšim služabnikom, svojim najboljšim prijateljem, svojim najmodrejšim svetovalcem, ne zamre po smrti velikih mož. Njih sledov se še drži, ko so oni sami že odšli, kajti saj oni ne morejo popolnoma umreti in pri slovesu ostavijo žive in strašne misli svojega življenja sredi v boju z obstoječim.

*

Brez uspeha bosta skušala zmota in sovraštvo, da zatemnita svetlo Jaurèsovo ljubezen do domovine. Kako? kaj ljubezen do domovine in ljubezen do človeštva ne moreta zažareti v istem srcu? Moreta. Povem še jasnejše: kdor ne ljubi človeštva ta ne more ljubiti svoje domovine, ki je le ud človeštva in ki je ni mogoče odrezati, ne da bi to umrlo zaeno z njo.

Jaurès je ljubil Francijo. Hotel je, da je Francija pravična, miroljubna in močna. Ena najstalnejših in najvažnejših skrbi njegovega silnega duha je bila obramba njegove domovine. Z redkim obvladanjem materije je izdelal načrt za ljudsko milico, ki naj bi postavila ogromno in močno vojsko v službo narodne samoodločbe. Genij ima proroški dar. Ta veliki mož je zrl v bodočnost, ko je vnaprej ustvaril organizacijo oboroženega naroda.

Triletna vojaška služba, ki so jo rajše izvolili, nas ni obvarovala pred sovražnim vpadom. Oboroženi narod nas je rešil.

*

Jaurès je sovražil vojno zaradi svoje države in zaradi človeštva. Ne zato, ker se je bal za usodo svoje stranke, za uspeh svojih misli. Naprej je videl, kot se je zgodilo v resnici, da bo morala zmagovita Francija poplačati zmagoslavje svojega orožja s svojo lastno svobodo; ampak vedel je tudi, da ta žrtev ne bo dolgo trpela in da bo požar revolucije, ki bo najprej izbruhnil pri premagancih, se razširil tudi med zmagovalci. Vedel je, da ta vojna ne bo le prepir knezov, kot so bile vojne Ludovika XIV. in Friderika, tudi ne ogromna pustolovščina kot so bili Napoleonovi zmagoslavni pohodi; da se ne bo izčrpala v spopadih armad, ki sicer uničijo setev, temelje držav puste pa nedotaknjene, temveč da bo ta boj, porojen in hranjen iz dotlej nezaslišanih gospodarskih tekmovanj, zrasel čisto v socialno plat in bo splošni bojni besnosti bojujočih se sledil pravtako splošen upor delajočih.

Razvoj kaže, da je imel prav. Nihče ni danes več tako zaslepljen, da bi verjel, da se bo človeški val, ki ga je tako strašni vihar iztrgal iz struge, mirno povrnil v svoje meje in počasi začel zložno teči, kakor nekdaj. Ne, ne, pregloboko je razrita zemlja. Pregloboke groblje so izkopane, previsoki vrhunci so se pogreznili vanje; preveč gorâ se je dvignilo, da bi se novi rodovi mogli precej in nemoteno naseliti po pobočjih, kjer so mirno prebivali minuli rodovi. Gospodarski odnošaji med vsemi narodi so do dna izpremenjeni. Bogastva so povsod izginila. Imperijalistična in kapitalistična blaznost je zapustila sledove svojih razdejanj pri premaganih in pri zmagovalcih. In vi hočete, da se vrši delo odslej po istih zakonih, ki so veljali v starem svetu! Ta stari svet je postal v štirih letih vojne grozoten kaos, razvaline, ki je ni mogoče nikdar več sezidati v prvotni obliki.

Jaurès je dobro vedel, da bo vojna narodov izzorila socializem, da bo osvobodila proletarca, ki so ga bili naredili za vojaka in ki je tako spoznal obenem lastno silo in zaslepljenost svojih gospodarjev.

Jaurès je tudi vedel, da se bo ravno istega dne, ko bodo narodi navalili drug na drugega z ognjem in mečem, odprla cesta preko vseh teh krvavih potov: k internacionali miru. Par modrih mož je videlo že naprej, da bo iz vojne, porojene v gospodarski tekmi, vzklila magna charta svetovnega dela. Da, Jaurès je natančno vedel, da bo ta vojna v korist njegovi stranki. Ampak za tako ceno ni hotel kupiti zmage svojim idejam, pa da so mu bile še dražje.

*

Bilo je odločeno, da bo njegova duša, krasna kot mir sam, zapustila zaeno z mirom to zemljo.

Da bi vstala spet v nas obenem s povratkom miru, svetlejša nego kdaj prej! Naj nas vodi njegova svetla misel!

Ne mislimo na maščevanje. Maščevalnosti njegove želje niso poznale. Ne bomo mu izkazovali praznih časti, ki bi jih bil zavrnil z vso silo svoje velike duše. Ampak trudili se bomo, da bomo po njegovem vzgledu človeški in plemeniti. Jaz, ki sem ga na svojo žalost preživel, dasiravno sam že nisem več daleč od konca svojega življenja, jaz hočem, da bodo moje zadnje besede besede pravičnosti in ljubezni.

(Poslovenil K. D.)

*) Jean Jaurès je bil eden najbolj znanih vodij francoskih socialistov. Bil je velik pacifist in propagiral ideje združenih narodov. Spisal je znano knjigo „L'armée nouvelle", kjer dokazuje nesmisel stoječih armad in njih veliko in neprestano nevarnost za mir; ustvaril je cel sistem „naroda v orožju", milice. — 31. julija 1914. l. ga je v gostilni na Rue Montmartre ustrelil sfanatizirani Raoul Villain, ki se ga nedavno porotniki oprostili.

čudo . . . ladja dobi novo luknjo. Naj li pomagamo zopet mašiti? Čemu? Naj se vodilna ladja pogrezne! Imamo delavce, pridne delavce, treba samo pomigniti, treba veleti in nova ladja bo zgrajena . . . Boljša, trdnejša, hitrejša za naš jugoslovanski narod. R. Č.

Spomenica

jugoslovanskega društva ‚Jugoslavija' v Pragi narodom antantnih držav.

Celokupna akademična omladina se obrača do najnaprednejših državljanov sveta z apelom, da zaščitijo našo mlado državo SHS ne več od krvoločnih Nemcev, nego od nekih zavezniških diplomatov, ki hočejo z londonsko pogodbo odvzeti velik kos naše zemlje in ga spraviti pod jarm kraljevine Italijo. Zato proti tem diplomatom, državljanom čistega srca in duše, razprostremo svojo obtožbo:

1. Naša domovina SHS je država enorodnega naroda Jugoslovanov, čigar herojski predstavnik je mučenica Srbija. Boj za tako našo državo smo mi bojevali že davno pred vojno. Vsa naša inteligenca je stala pod revolucijonarno zastavo nacionalistične jugoslovanske omladine v bivši Avstro-Ogrski in to v vseh težkih dneh naših atentatov na avstro-ogrske oblastnike; naše edinstvo je dokumentirano v vseh veleizdajalskih procesih, ki so nas kot sovražnike »Drang-a nach Osten« mučili po ječah, ubijali, materijelno uničevali, ki pa nas niso mogli zlomiti ali zapeljati. Bili smo temu »Drangu« nepopustljiva bariera na evropskem jugu, medtem ko so bili avstrijski Italijani Avstriji vedno ljubši kot mi in je Italija sama bila 30 let zaveznik germanstva in sokrivec, ko je celo v teku vojne po tako dolgem pogajanju pristopila k antanti in je bila tako nelojalen naš zaveznik, da je jugoslov. legijam odkrito branila, da gredo iz Italije na bratsko solunsko fronto.

2. Naša svoboda je plačana in preplačana z našimi bolmi na križu, na katerega nas je pripenjal blok centralnih oblasti tako, da ta naša svoboda izgleda kot Pyrrkova zmaga. Medtem ko se je naša osvoboditeljica Srbija dušila v krvi in solzah, proseča pomoči od antante, jo je italijanska diplomacija z redkim cinizmom suvala v hrbet, upaloč, ko je bila antanta izmučena in še neinformirana, da Srbija podpiše to pogodbo. Srbija pa ni nikdar podpisala, ker ni nikdar hotela izdati svojih bratov. Ta pogodba je akt diplomatske tajnosti in je odločala o nas zaveznikih brez nas! In to v momentu naše sinovske vernosti ideji antante, v momentu razpetega . . . Ali je honetno? Ali še ni dosti naših stoletnih muk v borbi za svobodo?! Kaj, da se nas zopet razpenja na križ?! Dve tretjini Dalmacije, Istro, Gorico, Trst in srce Slovenije, ki je kompaktno naseljeno z našim najizrazitejšim narodom dati Italiji? Mesto, da bi se reklo Italiji: Hands off! da pusti drugo jadransko obal popolnoma pri miru, jo ščitijo, dajoč ji naše kraje in možnosti da v Albaniji ogroža še nadalje naše politično življenje. Ali je to berlinski kongres iz leta 1878. Ali je ta konferenca miru naših zaveznikov. Ali nas to ne sili, da iščemo sanacije politične morale v ruskih metodah nepripoznanja tajne diplomacije sploh?

3. Na mirovni konferenci presoja odbor desetorice italijansko-jugoslovanski spor. V tem odboru figurirata kot sodnika tudi dva Italijana, katera od prav nobenega etično visoko stoječega naroda ne moreta biti priznana za sodnike, ker se istočasno ne more biti stranka in sodnik. Radi te blasfemije se obračamo na javno mnenje sveta. Nacionalistična revolucionarna omladina iz teoretične vrste Gavrila Principa je mislila, da se bo zdaj mogla posvetiti kulturnemu delu, pa, glej, moramo, da s prošnjo opozorimo zavezniške narode na ta teror diplomatov, teror od zgoraj, apeliramo na uvidljivost, ki smo jo zaslužili, apeliramo, da se nas ne tira v nov poboj, ker moramo za popolno svobodo naše rase podaljšati našo borbo. Branitelji londonske pogodbe naj vedo, da za svobodo tudi v nadalje ne žalimo svojih življenj!

4. Zahtevamo popolno etnografsko pravico. Vaš spor z Italijo naj se reši s konsultacijo naroda pod nepristransko kontrolo ali pa z arbitražo g. Wilsona. Ali ni zadostno karakterizirana italijanska diplomacija, ko ne pristane na konsulitacijo naroda, oziroma na arbitražo g. Wilsona. Italijo je strah pred pravico in resnico. Mi smo stoletja čakali na Wilsona in dočakali ga bomo tudi enkrat v resnici.

5. Spominjamo pošteni italijanski narod na velikega Mazzinija, na nacionalni princip in njegove konsekvence princip, ki je ujedinil Italijane in prosimo ga, — dokler je še čas — da ne dovoli snivanja večnega sovraštva med nami in Italijo. Mislimo, da moremo baš mi biti najprirodniji zaveznik Italije in naglašamo obenem, da so vse silogistične in dialektične figure v takozvani strategični sigurnosti ničeve, ker »strategična« meja je najboli sigurna tale: uvaževanje svojega soseda. Samo na temelju pravice in ljubezni si more utrditi medsebojni mir. Prepričani smo, da na ta način moremo z našimi sosedi Italijani, živeti v večni zvezi, da mu samo tako odpremo vrata svoje kmečke domovine kot prijatelju. In ta sigurnost bi bila: naša sreča, sreča Italijanov in naših zaveznikov, antante.

*

(Op. ur. To spomenico preveva pošten namen in dobra volja. Toda varajo se sestavitelji spomenice, ako mislijo, da jim bo po diplomatih antantnih držav kaj pomagano, celo od tistih, ki se nam dozdeva, da so nam naklonjeni. Gotovih naivnosti smo se že docela otresli. Naša pravična stvar bo zmagala v drugem momentu, po drugih ljudeh.)

Vojni invalidi in vojaški delavci.

Zopet smo prisiljeni pečati se z neljubimi stvarmi. V članku »Kam plovemo?« smo omenili nekatere grde pojave, ki so nas opravičeno razburili. Upamo, da nismo zastonj govorili, in da bodo poklicane vojaške oblasti napravile stvari kratkomalo konec. Tozadevna interpelacija poverjenika sodruga Prepeluha je dovolj zgovorna dokumentacija. Danes pa moramo opozoriti oblast na druge nič manj vnebovpijoče nedostatke, ki tirjajo takojšnje ureditve. To kar se danes dela z vojnimi invalidi in vojaškimi delavci, je kratkomalo neznosno. Dan za dnem dobivamo pritožbe od vseh strani. Pritožbe in protesti, ki ne morejo in ne smejo ostati brez odmeva. Izbrali smo si iz tega trnjevega šopka nekaj najbolj kričečih slučajev. Podajamo jih tu v vsej svoji resničnosti in v vsej svoji enostavni obliki. Naj se jih uvažuje. Zakaj v njih je precej grdega, silno grdega.

Prvi se glasi tako:

»Zvedel sem, da dobijo vsi oni vojaki, ki so služili v redni armadi kraljevine SHS podporo, in sicer za 8 dni po 5 K in sem se zato tudi jaz zglasil v vojašnici ljubljanskega pešpolka, pri katerem sem tudi jaz služil celih 7 let in 4 mesece in sem bil končno tudi na Koroškem od 10. decembra do 10. januarja pri Podrožici, odkoder sem potem prišel v ljubljansko bolnico, 22. januarja sem bil pa odpuščen ter so mi rekli, da sploh nimam pravice do podpore! Očitalo se mi je v pisarni, zakaj da nisem oddal vojaške obleke. Jaz sem nato odgovoril, da iz onega enostavnega razloga, ker nimam nobene druge obleke, ker se mi ni moje edine civilne obleke vrnilo. Nato se mi je kratkomalo odgovorilo, da me bodo izročili policiji. Ali smo to zaslužili po dolgem službovanju? Morda si pa gospodje motijo, ker sem dobil iz skladišča tako elegantno obleko, da nam ni treba sploh oblek, da si bomo kar kožo s črnilom pobarvali in se s kurjim perjem povili.

Vendar vem, da pri planinskem polku dobijo podporo in to celo hišni posestniki ter tudi taki, ki so bili odpuščeni decembra meseca. Ali je taka velika razlika med enim polkom in drugim? In zakaj? Pa govore o boljševikih . . . Bojeval sem se vsepovsod, nazadnje še na Koroškem, obolel sem pa se nas mesto s podporo oblagodarja s policijo!«

Drugi dopis ni nič manj zanimiv.

»Pri vojni intendanci se je napram nekemu invalidu (ime na razpolago) kateri je prosil za nakazilo civilne obleke, ker nima kot bivši vojak in begunec kaj obleči, izrazil nek mlad poročnik »Kaj zahtevate od Jugoslavije, saj se niste borili zanjo, ampak za Nemce«. Kje se je dotični g. zanjo boril, nas ne zanima, najbrže nikjer. To se nam predbaciva danes, ko vendar vsak ve, da bi brez svetovne vojne ne bilo Jugoslavije, in invalidi so vendar žrtve vojne. Ker se pa to in podobno ponavlja dan za dnem po različnih uradih in vsem invalidom, smo prišli do zaključka, da bodo razven par kron pokojnine, taka in enaka očitanja letela na nas do konca svojega življenja in najbrže v taki obliki nadomeščala naše potrebe.

Kako se v praksi izvaja preskrba invalidov, je menda širši javnosti še vedno neznano. Službe, katere so razpisane s pripombo: Prednost imajo invalidi, — slednji itak ne dobijo, kar če je prosilec invalid, se mu stavijo nalašč taki pogoji, da jih ne more izpolniti, ali se ga pa, kar je še bolj v praksi, pošilja od Petra do Pavla tako dolgo, da popolnoma obupa.

Kje ste razni gospodje, kateri ste nam delali tako lepe načrte in obljube za bodočnost? Ali ste tako hitro pozabili na svoje sobrate, in narodne mučenike, kakor ste nas takrat imenovali? Po obnašanju raznih gg. smo prišli do zaključka, da se nas ne smatra za ljudi, ampak za brezpravno in nadležno paro. Toda dejstvo, da nas je več tisoč, čeravno se danes neorganiziranih, kar se bo pa v kratkem zgodilo, bo moralo vendar nekaj pomagati.

Invalidi, sotrpini, organizirajmo se, le z organizacijo dosežemo to, kar nam je neobhodno potrebno«.

In še ta dopis iz prizadetih delavskih krogov:

»Da je osnovana naša država na široki demokratični podlagi, to ve že vsak otrok, ali kakšna je ta demokratična podlaga, naj vam navedem primer. Poglejmo v kakih srečnih razmerah žive nekateri vojaški delavci po raznih vojaških skladiščih. Plače ima tak delavec dnevno 10 K in sicer se računajo samo oni dnevi, kadar je delavec v resnici delal. Plačo dobiva vsakih 10 dni, navadno se nahajata med desetimi dnevi ena nedelja in en praznik. V desetih dneh se torej računa samo 8 dni. Torej rešimo to uganjko po matematiških pravilih; 8 × 10 = 80. Torej 80 K dobi delavec plače. Ker se pa od zraka ne more živeti, mora plačati pristojnemu vojaškemu poveljniku 8 K dnevno za prehrano. Ker pa človeški želodec prav nič ne spoštuje nedelje in praznike, mora delavec plačati hrano za 10 dni, kar znaša ravno 80 K. Torej delavci dobijo ravno toliko plače, da zamorejo plačati hrano! Pa to še ni vse, najlepše pa je to, da mora delavec plačati vsakih 10 dni 3 do 4 krone za bolniško blagajno, katere mora revež že iz svojega privatnega premoženja plačati! Poleg tega si moralo še sami oskrbovati obleko in obutev! Kaj mislijo merodajni faktorji s takimi odredbami? Ali res mislijo delati čisto po starem avstrijskemu sistemu. Še v stari Avstriji je dobival vojak kot vojaški delavec najmanj 16 vinarjev dnevno. Zato je že zadnji čas, da vlada temu delavstvu priskoči na pomoč in stvar uredi!«

Prosta trgovina

nadzorstvo in oblastvene dovolitve za nakupovanje živil.

Z naredbo o prosti trgovini je bilo odrejeno, da naj se vodi kontrola o prometu z živili ter da naj se zabrani zloraba tako glede nakopičevanja blaga, kakor tudi glede navijanja cen. Ker je s prosto trgovino dana posameznim aprovizacijam možnost, da svoje potrebe direktno krijejo, poleg tega pa tudi Žitni zavod skrbi za preskrbo, utegnejo se primeriti slučaji, da dobe posamezne občine velike množine živil na razpolago, adruge le to, kar jim more odkazati Žitni zavod. Tako more nastati v prehrani nered in voditi do verižne kupčije in navijanja cen. Ker je potrebno, da sta o stanju prehrane točno informirana pokrajinski poverjenik ministrstva za prehrano in Žitni zavod in je nadalje tudi potrebno, da je vsa prehrana pod javno kontrolo, je gospod ministrski predsednik in minister za prehrano dr. Korošec z razpisom z dne 5. aprila t. l., št. 4423 odredil, da naj se vse dovolitve, ki se bodo izdale posameznim aprovizacijam za nakupovanje živil, objavijo v vseh glavnih dnevnikih. Dovolitve za nakupovanje živil so potrebne, ker se more sicer o vsakem, ki brez poverila svojih oblastev nakupuje živila nad svojo potrebo, sumiti, da izvršuje nakup v špekulativne namene, tedaj v namene, ki so po naredbi o prosti trgovini prepovedani in kazniivi.

Dovolitve, oziroma poverila, ki jih bo izdajalo ministrstvo za prehrano in obnavljanje zemlje za prehrano ozemlja deželne vlade za Slovenijo, bo prehranjevalni urad objavljal v dnevnikih »Slovenec«, »Slovenski Narod« in »Naprej«. Doslej je dobil Anton Sekula v Kostanjevici dovolitev, da sme nakupiti: za občino Radeje pri Zidanem mostu 3 vagone pšenice, za občino Št. Jernej 2 vagona pšenice in za občino Krško 3 vagone pšenice.

Prehranjevalni urad v Ljubljani.
Dr. Senekovič, s. r.

Politične vesti.

Jugoslavija.

Iz Selske doline.

LDU. Škofja Loka, 10. Poroča se: Lahi pridno kopljejo strelske jarke na zasedenem ozemlju, tako v Robidnici in v Krnicah. Neprestano dovažajo strelivo za puške in strojnice. V kratkem nameravajo pričeti z večjimi vojaškimi vajami, da izzovejo s svojim ravnanjem Jugoslavijo, ali kakor sami govore, Srbe. Kmetom odsvetujejo posamezniki obdelovati polje, češ, da bodo morali kmalu vse popustiti in oditi v Kobarid. Ponoči baje dovažajo tudi topove. Meja je zelo strogo zastražena. Videti je, da se resno pripravljajo, dasiravno ni znano ali za napad ali za obrambo zasedenega ozemlja. Iz zasedenega okoliša prihajajo danzadnem vesti o nasilstvih, ki jih Italijani izvršujejo nad ondotnim prebivalstvom. Tako so našli pred dobrim tednom pod Cmilkom v Novakih dva moža iz Grahovega zaklana in pobita, neko ženo iz Črnega vrha in mlado dekle iz cerkljanske dekanije pa kot žrtvi italijanske pohotnosti umorjeni. Enako se pripoveduje tudi o dveh ženah v Novi Oselici. Žene in dekleta niso varne niti pri belem dnevu. Ljudje imajo na eni strani demarkacijske črte hiše, na drugi pa polja, vendar pa jim na noben način ni mogoče dobiti dovoljenja, da bi se na svojem posestvu prosto gibali in delali.

Timeo Danaos...

LDU. Maribor, 10. Že več dni se je govorilo v Mariboru, najprej bolj tajno in potem že očitneje, da prodaja italijansko moštvo, ki spremlja antantne vlake z živili, na postajališču v Teznu, ki leži uro hoda zunaj Maribora iz zalog živil antantnih vlakov razno blago po bajno nizkih cenah. Radi tega je ljudstvo iz mesta in okolice pričelo prihajati v večjem številu v Tezno. Ker pa menda kupčija z antantnimi živili v tako velikem obsegu pri belem dnevu ni bila oportuna, se je čas kupčije preložil na noč. Prodaja na debelo antantnih živil se je pričela v noči od 8. do 9. aprila. Pri tem so italijanske straže inscenirale istočasno majhno, sicer ne nevarno streljanje, ki naj bi markiralo napad na živilske vlake in plenitev istih, oziroma odbitje takega napada. Na ta način so hoteli odvrniti od sebe odgovornost za izginola živila, ki so jih italijanski stražni organi prodajali. O dogodkih te noči je uradno zagotovljeno nastopno: Po sedmih zvečer so jele prihajati od vseh strani iz mesta in okolice po cestah, poljskih stezah in njivah množice ljudi. Večina jih je prišlo iz predmestja Pobrežja, po stranskih potih čez polje. Imeli so seboj ročne vozičke ali pa nahrbtnike. Italijansko moštvo, ki je stalo oboroženo s puškami pri vagonih antantnih živilskih vlakov, je nasilno odprlo več plombiranih vagonov in vzelo iz njih polne vreče moke, riža in raznovrstnih drugih živil. Kmalu je bila zelo živahna kupčija v polnem teku. Prodaja se je vršila po vzorcu javne dražbe. Kupci so ponujali in se prekašali v vedno večjih ponudbah. Vojaki, ki so spremljali vlake, so nosili vreče z živili tudi čez ograje, na ceste in polja, kjer so jih čakali odjemalci. Nastavili so celo civilne pomočnike, da bi odganjali ljudi, ki bi hoteli nadzorovati njih početje. Tukaj nekaj cen, po katerih so italijanski vojaki prodajali živila: 150 kg moke za 360 kron, 10 kg riža in dva zavoja tobaka za 15 K, 1 vrečo riža za 550 kron, 15 kg riža za eno kokoš. Eden aretirancev je izjavil, da je kupil celo od italijanskega častnika vrečo riža za 600 K.

Italijanski Dubrovnik.

LDU. Milan, 11. (Brezžično.) Iz Rima poročajo: Italijanska narodna zveza v Dubrovniku je poslala italijanski delegaciji na mirovni konferenci spomenico, v kateri povdarja italijanstvo Dubrovnika, našteva nasilstva, katere je moral pretrpeti italijanski življ in opozarja na »kruto« usodo Italijanov, ki bi ostali prepuščeni Srbom in Jugoslovanom. (Mesto Dubrovnik je pa v resnici po večini prebivalstva jugoslovansko. Je rojstni kraj srbohrvatske literarne umetnosti. Prvi jugoslovanski pisatelji so živeli in delovali v tem mestu, ki je bil najdalje svobodna republika. Op. ured.).

Poseben odsek za umetnost.

LDU. Belgrad, 11. (JDU.) Ministrstvo prosvete je izdelalo zakonski načrt za osnovanje posebnega odseka za umetnost. Umetnostni odsek bo popolnoma samostojen in bo imel svojega načelnika in svoje tajnike, pa tudi vse druge specialne uradnike.

Nadzorstvo nad svobodno trgovino.

LDU. Belgrad, 11. Ministrski sklep je pooblastil prehranjevalnega ministra dr. Korošca, da uvede državno nadzorstvo nad svobodno trgovino. Ta naredba je izdelana in izide v kratkem.

LDU. Belgrad, 11. Prehranjevalni minister dr. Korošec je na svojem kontrolnem obisku v sladkornih tvornicah v Vrbasu in Črvenih ugotovil, da je podtajnik oddajal sladkor brez predpisanega dovoljenja in v špekulativnem namenu. Zato sta aretirana ravnatelj sladkorne tvornice Tivadar Belas in kontrolor Sava Vujič in oddana sodišču.

Po svetu.

Bolgarsko-grške meje določene.

LDU. Zagreb, 11. Iz Pariza poročajo: Kakor vse kaže, so bolgarsko-grške meje že določene. Bolgarska bo dobila trgovske izhode na Egejskem morju. Na razpolaganje ji bodo pristanišča v Dedeagaču, Kavali in Solun.

Bavarska republika svetov.

LDU. Monakovo, 10. (Brezžično.) Predsednik osrednjega sveta Nikisch je odstopil. Njegov naslednik je Teller. Večinski socialisti pripravljajo za jutri prvotno glasovanje o ustanovitvi republike svetov. V mestu je velikansko gibanje. Politični položaj ni vzdržljiv. Mandla so izpustili. Nato je izjavil, da se hoče pod naslovom provizoričnega konzula Nemške Avstrije etablirati in da se je o stvari že obrnil do dunajskega urada za zunaje stvari.

LDU. Berlin, 10. (DunKU.) »8 Uhr Abendblatt« poroča iz Karlsruhe: Revolucionarno gibanje na Bavarskem se je razširilo tudi na Badensko.

LDU. Frankfurt, 11. (DunKU.) »Frankfurter Zeitung« doznava iz Monakovega, da ni bilo stavke, nameravane po komunistih. Pri nekaterih obratih sicer delo počiva, vendar pa v mestu promet in trgovsko življenje nista prekinjena. Pač pa se občuti proti Monakovemu naperjena prometna stavka zaradi izostajanja pisemske pošte in zaradi prekinjenja brzojavnih in telefonskih zvez. V novinah manjka novo gradivo. Listi prinašajo le oficiozna poročila, in sicer iz takih krajev, ki so pokazali svojo simpatijo za sovjetsko vlado. O resničnem položaju drugih delov Bavarske ne doznava monakovsko občinstvo ničesar.

Splošna uradniška stavka v Nemčiji.

LDU. Berlin, 11. (DunKu.) Dogovori med zvezo berlinskih bančnih vodstev in med organizacijami bančnih uradnikov so se snoči prekinili, ker niso mogli priti do zedinjenja. Bančni uradniki so pozvali tovariše v Hamburgu, Lipskem in Frankfurtu, naj se pridružijo splošni štavki.

Švica, pribežališče grešnikov.

LDU. Bern, 11. (DunKU.) »Bund« potrjuje, da se nameravajo avstrijski nadvojvode s svojimi rodbinami nastaniti v Švici in da so storili za to pri oblastih zveze potrebne korake. Pristojne oblasti stoje na stališču, da se ugodi tem željam in da se dovoli nastanitev. Ni še gotovo, če se nastanilo v Švici vse nadvojvodske obitelji. Pričakuje in zahteva se, da se bodo ti gostje Švice kot politični begunci zdržali vsakega političnega delovanja. To je treba poudarjati, ker je prišel bivši avstrijski cesar Karol v Švico, ne da bi se bil odpovedal prestolu.

Glasovi listov in diplomatov.

LDU. Pariz, 11. (Brezžično.) Trumbič je izjavil zastopniku lista »Petit Journal«, da bi pomenilo združenje Nemške Avstrije z Nemčijo veliko nevarnost ne samo za Jugoslovane in Čehoslovake, ampak tudi za svetovni mir. — Kakor poroča »Echo de Paris«, je Lloyd George pri včerajšnjem posvetovanju mirovne konference podpiral z izredno odločnostjo francoske zahteve. K temu je pripomogla najbrže tudi brzojavka, katero mu je poslalo 400 poslancev angleškega parlamenta. — »Temps« piše o dogodkih pri Odesi, kjer morajo zavezniške čete nadaljevati boj, dasi skoro povsod drugje že vlada mir. Grške čete hrabro sodelujejo s francosko orijentsko armado; umikajo se ne pred boljševiki, ampak pred lakoto.

Nemčija naj se sprejme v Zvezo narodov.

LDU. Berlin, 10. (DunKU.) »8 Uhr Abendblatt« poroča iz Bazla: »Presseinformation« doznava iz Pariza, da je odstranjeno dosedanje trdovratno upiranje antante proti temu, da se sprejme Nemčija v zvezo narodov. Anglija in Francija sta se sedaj priklopili naziranju Amerikancev, da more biti Nemčija brezpogojno enakopraven član zveze narodov.

Mirovna konferenca.

Ljubljana, 10. Od tiskovnega urada naše delegacije v Parizu je prejela Deželna vlada v Ljubljani preko Berna nastopno brzojavko: V sredo se je mirovna konferenca pečala z vprašanjem odškodnin. Misli se, da se je dosegel popoln sporazum. Vsota plačil poleg plačila v

sirovinah, katero bi plačala Nemčija, znaša 30 miljard frankov v gotovini. »Lanterne« javlja, da dobi Francija 55% te vsote. Karakteristično je dejstvo, da noben komentar o razdelitvi vojnih odškodnin ne omenja Italije. Amerikanski izvedenci računajo samo s Francijo, Srbijo, Belgijo, Ameriko in Angleško brez Italije. To je napravilo v Rimu zelo mučen vtis. Dobro poučeni krogi pravijo, da so dela sveta četvorice v zadnjih treh dneh izdatno napredovala. Netočna je trditev gotovih časnikov, da se je dosegel popoln sporazum v vseh vprašanjih. »Daili Mail« dementira to vest in pravi, da je glavna ovira za sklep miru z Nemčijo italijanska zahteva, da se istočasno podpiše mir z Avstrijo. Ako konferenca sprejme to italijansko tezo, bi se podpis preliminarnega miru zavlekel, dokler ne bo rešeno jadransko vprašanje. Nepopustljivost italijanske delegacije, ki jo podpira vse italijansko časopisje, nudi upanja, da pride lahko do te rešitve. Z druge strani se vzdržuje trditev, da Wilson zapusti konferenco, ako dnevna vprašanja ne bodo rešena v zmislu njegove politike do Velike noči.

Svet četvorice.

LDU. Pariz, 10. (DunKU.) Agence Havas poroča o diplomatičnem položaju: Svet četvorice je imel včeraj svoji običajni dve seji. Po proučevanju je sprejel statut za saarsko kotlino, ki ga je sestavila komisija, sestoječa iz Tardieuja, Morleyja in Haskinsa. Soglasno sprejeti statut daje Franciji politične in administrativne garancije. Danes bo svet zopet pričel razpravljati o odškodninah in razmotrival poročilo finančnih izvedencev na nastopni podlagi: 1. Nemčija mora takoj plačati odškodnino 25 miljard v zlatu, sirovinah ali kreditnih pismih za inozemstvo. 2. Nemčija mora podpisati bon, ki da aliirancem začasen kredit 150 miljard. 3. Od leta 1919. naprej mora Nemčija plačati gotovo vsoto, ki se določi vsako leto in ki ne sme biti maniša od vsote, ki jo bo določila pogodba.

Prepričanje je tu.

LDU. Lyon, 11. (Brezžično.) Iz Helsingforsa poročajo: Posebna amerikanska vojaška misija je dobila nalogo, na prepotuje Finsko, Estonsko, Letonsko in Litvo ter poroča amerikanskim delegatom na mirovni konferenci o položaju v teh pokrajinah. Amerikanci so namreč mnenja, da svetovni mir ni prej mogoč, dokler ni rusko vprašanje rešeno in dokler Finska in druge baltiške pokrajine nimajo stanovitnih vlad.

Kongres »Rdečega križa.

LDU. Lyon, 11. (Brezžično.) Iz Cannes poročajo: Na kongresu Rdečega križa, ki zboruje v Cannesu, in pri katerem so zastopane razne narodnosti, je odbor specijalistov poročal o nastopnih tem predmetih: O tuberkulozi, o malariji in o službovanju bolniških sester. Poročal je dr. Calmette iz Pariza, predsednik odbora za proučavanje tuberkuloze, o tej bolezni in žel splošno odobravanje vseh navzočih. O malariji je poročal predsednik odbora za malarijo, dr. Laverau, ki je povdarjal potrebo, da se ustanovi mednarodna organizacija, ki bo v trajni zvezi z Rdečim križem posameznih narodov in ki bo sodelovala s privatnimi in javnimi uredbami proti malariji. Predsednik odseka za bolniške sestre, mr. Stimson, je poročal o tem problemu in izvajal, da je treba izrabiti spretnosti žensk, ki so si pridobile med vojno nemalo izkušenosti na tem polju, in uporabiti vse pomoči ljubezni do bližnjega. Zastopniki Francije, Italije in Zedinjenih držav so izjavili, da soglašajo popolnoma s tem načrtom, v kolikor se isti tiče izvežbanih in zares sposobnih sester.

Letošnji ameriški pridelek pšenice.

LDU. Pariz, 11. (Brezžično.) Iz Washingtona poročajo: Departement za poljedelstvo napoveduje, da bodo pridelali letos v Zedinjenih državah okoli 837 milijonov bušelnov ozimne pšenice, to je približno 236 milijonov stotov. To bi bila najbogatejša žetev, kar jih pomnijo ljudje. Dalje se ceni, da bo znašal pridelek jare (pomladanske) pšenice okoli 250 milijonov bušelnov ali približno 72 milijonov stotov.

Japonska intervencija v Koreji.

LDU. Amsterdam, 10. (DunKU.) Kakor poroča Reuterjev urad iz Honoluluja, so Japonci poslali 6 bataljonov v Korejo, da vzpostavijo tam zopet mir in red.

Iz časopisja.

»Socialista« piše ob priliki imenovanja g. Gostinčarja ministrom sledeče: »Minister za socialno politiko je postal slovenski klerikalec Gostinčar. Kam je dospela socialna politika, najvažnejši resort nove Jugoslavije? Človek se prijemlje za glavo od presenečenja, spoznavajoč ozko obzorje tega gospoda, ki stoji pred velikimi nalogami. Za Koraćem i Gostinčar, to zelo preseneči, ker je sedaj jasno, da ne namerava Jugoslavija voditi socialne politike, nego je postal ta resort uredba za izpolnjenje strankinih hrepenenj in ambicij. Kaj store nato oni zelo inteligentni ljudje, ki streme z idealnim žarom na upeljavo modernega zakona o zasiguranju življenja delavcem ob bolezni, nezgodi, starosti, onemoglosti in brezdelnosti. Gospod minister Gostinčar je prisostvoval oni enketi kot poslanec, pa ga od takrat poznajo. — Imajo li tudi sedaj, ko so zvedeli za to imenovanje, toliko ambicije?! »Oj Jugoslavija, kam greš!«

Dopisi.

Jesenice. Proletarci železničarji, čujte in strmite! Tukaj imamo uradnika Kapusa, ki ni vreden, da ga imenujemo gospoda. Ta človek dela sramoto vsemu ostalemu častivrednemu uradništvu. Odkrijmo njegov naduti demokratizem, ker se zmiraj baha ž njim! Nas železničarje je sram, da imamo med seboj takega človeka! Niti najbolj surov orožnik ali policaj ni napram delavstvu tak, kot Kapus. Dne 8. aprila se je vršil pri nas javen železničarski shod, na katerem se je zavzelo stališče stavke. Na tem impozantnem shodu se je železničarstvo enoglasno izjavilo, da gre v boj za svoje poštene zahteve. Kapus pa si je upal proti tej ljudski volji grešiti ter plakatirati na postaji in izven postaje, spremljan od štirih srbskih vojakov z nasajenimi bodali in, ako se ne motimo, tudi z ročnimi granatami, da, ako se stavka vrši, mora Z. J. Ž. promet redno vzdrževati! Eden srbskih vojakov je vendar toliko spoznal tega Kapusa ter je izjavil: Ovaj čovjek zasluži, da bi ga pucal! Ravnateljstvo naj poskrbi temu človeku prej kot mogoče vožnjo do Ljubljane in naj ga tam vtakne jo v tak kot, da ne bo videl solnca. Ako bo še nekaj časa med nami, mu lahko tukajšnji uslužbenci preskrbe vožno karto. — Ta človek ima večkrat kakega uslužbenca na piki, seveda takega, ki ne trobi v njegov rog. Obljubuje, da se jih bo kmalu iznebil. Mi mu povemo, da nas je toliko, da bo moral vsak dan enega odpustiti, potem mu bo želja ustrežena. Ali to se ne bo zgodilo, zakar bomo že sodrugi skrbeli. Svetujemo mu, naj se pobriga za tiste ljudi, ki ga prosijo da bi prišli k vožnji z izobrazbo 4 razredov ljudske šole. On pravi, da taki ne morejo biti za sprevodnike. Mi pa pravimo, da imajo taki toliko pameti, da bodo bolje vozili, kot bi on vozil. Upamo, da se kmalu znebimo takih »demokratov«. Če ne, bomo primorani, kaj več povedati, ker stene tudi govorijo!

Celje. Pri nas pravijo, da smo v demokratični državi; pa žalibog se res kaže na vseh koncih in krajih, da to ni resnica. Razni časopisi še vedno hujskajo zoper nas socialiste. Najbolj pa to boli razne duhovnike in gospode katehete v šoli. Dne 9. t. m. je gospod katehet vprašal v šoli otroke, kakšne časopise berejo starši doma. Seveda otrok, ki ne pozna laži, je povedal, da bere njegov oče »Naprej«. Katehet se je razjezil kot puran in zabavljal čez naše časopisje, češ, časopisi so brezbožni, in starši nimajo nobene vere. Svetovali bi gospodom, da se preveč ne razburjajo, da ne zbolijo! Pobrigajte se rajši, da bodo otroci res v veri in v ljubezni do bližnjega poučeni in ne vcepite jim sovraštva v srce! — Pri nas v Celju se je mudil nekaj dni sodrug Mihevc, tajnik kovinarske organizacije, in se pogajal z večimi podjetji radi delavskih plač. Imel je prav lep uspeh. Pa naj še kdo reče, da organizacija nič ne dela! — So pri nas nekateri gospodje, katere rdeča barva zelo bode v oči. Tako se je nek gospod v pisarni pri policiji kar tresel togote, ko je videl rdeč trak pri nekom, ki je imel tam opravka. Nikar se ne jezite, socialistov ne boste spravili s sveta! Glejte, da iztrebite denuncijante iz svoje srede, ki vohunijo med kolegi samimi in med ljudstvom, pa nesejo g. Logarju vse gorko na nos!

Rogaška Slatina. Pri nas smo še vedno v gnili Avstriji. Sladkorja nismo dobili že bogve kdaj ne. Za pet mesecev smo ga dobili tri četrt kg na osebo, o drugih stvareh pa še govorimo ne. »Slavna« gospoda, ki ima povsod prednost, tudi pri nas v Rogaški Slatini ne zaostane. G. Aks, uradnik in Nemec, je prejel od tukajšnjega kopališča 200 kg pšenice, tako tudi g. Scheidel (Nemec) 200 kg, tako g. Kliner 200 kg in potem g. Hejnšek 50 kg. Čemu ta potrebuje pšenico, ne vemo. G. ravnatelj gotovo tudi ni ostal praznih rok. Vprašamo, kako da ti gospodje dobe toliko pšenice, ubogo ljudstvo in delavstvo pa mora koruza žvečiti, pa tisto črno, grenko moko! Tudi delavske plače so tako slabe kot nikjer drugod. Obleči ni ničesar. Samo stradanje za delavca! Gospodje morajo imeti tudi drugačne želodce kot delavec, bolj velike, pa pozlačene, nežne — se nam zdi.

Rogaška Slatina. Dopisnik »Nove Dobe« napada tukajšnje zdravnike, češ, naj si jih naš novi ravnatelj dobro zapomni, ker so Nemci. Mi gotovo nemškutarije ne zagovarjamo, ali dopisnik naj bi rajši povedal, kako preprečiti črne koze, ki trkajo na vrata in razne bolezni, ki obiskujejo naše ljudi. Ravno zdravnikov nam primanjkuje. Zato mi delavci obsojamo to rovarjenje dopisnika »Nove Dobe«. Nam je mala briga, kakšnega mišljenja da je kak zdravnik, samo da opravlja svoje dolžnosti, kadar je treba pomagati bolnikom.

Seja ljubljanskega občinskega sveta.

Na sinočnji seji občinskega sveta je sodrug Štebi, po prečitanju dopisa glede podržavljenja osobja mestnih otroških vrtcev ter dopisa o razpisu mesta stalnega ravnatelja na dekliškem liceju, predlagal, da naj se razpiše, z ozirom na to, da se tiče dekliškega liceja, predvsem mesto ravnateljice, in le v slučaju, da ne bo dobiti sposobnih ženskih moči, naj se podeli mesto ravnatelju. In slišali smo takoj iz ust podžupana dr. Trillerja presneto premeteno argumentacijo. Po njegovem mnenju ne gre, da bi razpisali mesto ravnateljice, prvič, ker se po njegovem nemerodajnem mnenju ne dobi sposobnih ženskih moči, v glavnem pa zato ne, ker ženske ravnateljice niso še v navadi niti v Nemški Avstriji!!! O ti presneta reč! Torej kar ni še pri drugih, zlasti ne pri obsovraženih in barbarskih Nemcih, ne sme biti niti pri nas. Kje je tukaj hišna številka gospe Logike? Ali je gospodu dr. Trillerju od rojstva sem usojeno, da mora ob vsakem kihu ustreliti nekaj kozlov in porušiti par kozolcev? Predlog sodruga Štebija je bil seveda po temeljitem in duhovitem ugovoru gospoda podžupana neslovesno odklonjen.

Na dnevnem redu so bila nadalje poročila stavbenega, policijskega in obrtnega odseka, gasilnega društva, razne zadeve privatnih tvrdk in privatnih posestnikov, cestne železnice itd.

Nato je sodrug Kocmur predlagal, da naj se oživi — z ozirom na preimenitne aprovizačne razmere — aprovizačni odsek, sestoječ iz zastopnikov vseh strank. Odsek naj bi nadzoroval aprovizačno delovanje, vodil evidenco prejemkov in izdatkov, zalog, itd. ter odločeval o raznih poboljških. Predlagal je nadalje, da naj se vratarju jubilejske ubožnice zviša sedanja zelo visoka mesečna plača 60 kron! Interpeliral je nadalje gospoda župana o postopanju ravnatelja Trdine, ki je zabranjeval iz znanih vzrokov izinod vratarju jubilejske ubožnice. Prav zanimiva zadeva! Čisto ljubljansko! — Sodr. Štebi je nato utemeljeval predlog, da naj se s prihodnjim šolskim letom otvori zopet gospodinjske šole, ki so že predolgo zaprte. Predlogi so bili odkazani odsekom.

Razni občinski svetniki so stavili predloge ter interpelirali v zadevi gostilniške ure, ki naj bi se podaljšale, javne snage, o mladini, ki se ukvarja in pokvarja s kolportažo ter o potrebi, da se postavi spomenik žrtvama ljubljanskih dogodkov.

Nato se je nadaljevala tajna seja.

Dnevne vesti.

— **Na naslov policijskega ravnateljstva.** Pri uradu za izdajanje potnih listov so uradne ure od 8. do 12. dopoldne. Ljudi se tam kar tare. Čemu to treba? Ali se ne morejo uradne ure raztegniti do 2. pop.? In če ne zakaj ne vzamete novih pomožnih moči? Izgleda tako, kot bi bili še vedno pod kuratelo Stürgkha. Prosimo blagohotnega upoštevanja.

— **Podaljšanje policijske ure za gostilne.** S 15. aprilom se podaljša policijska ura za gostilne do 10. ure zvečer. Ostali dosedanji predpisi ostanejo v veljavi.

— **Prispevek k najemnini za učitelje na ljudskih in meščanskih šolah.** Deželna vlada za Slovenijo je v svoji seji dne 10. februarja 1919 sklenila: Učiteljem repatriiranim ali pa v domovini premeščenim izplača se za meseca februar in marec 1919 mesečni prispevek 100 K k najemnini, kakor državnim uslužbencem po naredbi celokupne Narodne vlade z dne 27. januarja 1919, št. 349 ur. l. z istimi pogoji. Prispevka pa ne dobe oni učitelji, ki na svojem novem službenem mestu uživajo naturalno ali brezplačno zasebno stanovanje. Mestni šolski svet raditega pozivlje one tukaj bivajoče učitelje, ki imajo pravico do najemninskega prispevka, naj vložé svojo prijavo vsaj do 15. aprila t. l.

— **Revizijska in kontrolna komisija deželne uprave,** katero je imenovala bivša narodna vlada v Ljubljani, da preišče poslovanje bivšega deželnega odbora kranjskega od zadnjega zasedanja deželnega zbora od leta 1914. dalje, je podala po svojem predsedniku dr. Gregoriču deželni vladi v Ljubljani svoje prvo večje poročilo. Delovanje komisije s tem še ni zaključeno, temveč se vrše še dalje poizvedbe. Vse tozadevne informacije sprejema pismeno imenovana komisija v deželnem dvorcu v Ljubljani.

— Vseučiliška komisija ima danes, dne 12. t. m. izredno sejo ob 5. uri popoldne v deželni palači, Bleiweisova cesta 10, II. nadstr.

— **Ustanovni občni zbor »Društva tehnikov v Ljubljani«** se je vršil ob polnoštevilni udeležbi vseh vabljenih dne 6. aprila ob 9. uri dopoldne v Mestnem domu. Po pripravljalnem odboru predlagana pravila in poslovnik so bila soglasno sprejeta; soglasno je bilo tudi izvoljeno društveno predsedstvo, tajništvo ter vsi nadaljni odborniki. To novo društvo prične takoj svoje delovanje s tem, da širom naše domovine, po zasebnih ter javnih uradih, združi v smotreno organizacijo vse tehnike na strokovni in stanovski podlagi v zmislu svojih demokratičnih pravil in načel. Zato naj ne manika med nami nobenega tehnika, ki hoče z nami skupno in kompromisno delovati v duhu sedanjega časa in napredka. Pozivljamo torej tem potom vse strokovne naobražene in v katerikoli tehnični stroki delujoče tehnike slovanske narodnosti, katerih naslove nam še ni bilo mogoče do danes zbrati, da spoznajo pomen te organizacije in nemudoma javijo svoje naslove tajništvu »Društva tehnikov v Ljubljani«, Rimska cesta 7, III. nadstr. Isto daje na željo vsa potrebna pojasnila pismenim potom ali tudi ustmeno vsak torek in petek od 2. do 3. popoldne.

— **Muzejsko društvo za Kranjsko.** Občni zbor Muzejskega društva za Kranjsko se vrši v torek, 29. aprila 1919 ob 5. uri popoldne v muzejskih prostorih. Ker naj se ustanovi društvu nova smer je želeti, da se društveniki udeleže čim najštevilnejše.

— **Svoboda?** Človeka mora popasti bes, ako pogleda beigrajske »Radničke Novine« od dne 6. t. m., ker niso nič manj — pa brez pretiravanja — kot polovico zaplenjene. Na prvi strani ni drugega ko naslov, drugače pa bela lisa, na drugi in tretji strani pa se prikrade sem pa tja kaka črka, stavek ali odstavek, ki ga je milostni gospod cenzor dobrohotno prepustil javnosti. Pa naj še kdo reče, da nimamo militaristično svobodo tiska, podedovano od stare Avstrije. Škandal!!

— **Objava.** Za prehranjevanje moštva in živino v garnizijah dravske divizijske oblasti se potrebujejo naslednje vrste živil, oziroma krme: mesa, ovsa, ječmena, sena in slame. Pozivljajo se vse osebe, ki se zanimajo za dobavo teh predmetov, da se obrnejo s ponudbami na komando dravske divizijske oblasti, kjer dobe natančnejša pojasnila in takoj sklenejo direktno pogodbo. — Od pisarne komande dravske divizijske oblasti E št. 4, 5. aprila 1919, v Ljubljani.

— **Tudi učitelji stavkajo v Italiji.** »La Tribuna« poroča iz Aleksandrije, da je ondi izbruhnila stavka učiteljev, ki zahtevajo zboljšanje gmotnega stanja in protestirajo proti pristranskemu podpiranju državnega učiteljstva.

— **Stavke poljedelskih delavcev v Novari.** Nezadovoljstvo italijanskih delavcev se ne pojavlja samo v različnih industrijalnih podjetjih in pri mornarjih, ampak tudi že pri poljedelskem delavstvu, kakor je razvidno iz zadnje stavke v Novari, kjer zahtevajo poljedelski delavci skrajšanje delovne dobe in zvišanje mezde. Kakor poroča »Corriere della Sera« je ravno ta stavka z ozirom na letno dobo in potrebo intenzivnega dela zelo nevarna in ima lahko dalekosežne posledice.

— **Dan sv. Marka v Gorici.** Kakor poroča »Il Resto del Carlino« bodo Italijani praznovali v Gorici letos na dan sv. Marka, 25. aprila, z izrednim pompom. Ustanovili so poseben odsek za celo vrsto ceremonij. Na kastelu bo vzidan nad vrati proti hribu sv. Marka lev. Prisostvoval bo tej slavnosti d'Annunzio in najbrže tudi beneški župan Grimani. Ves ta pomp in vse te ceremonije, kakor tudi domišljavi govori d'Annunzijevi ne bodo izbrisali slovenskega značaja goriškega ozemlja.

Iz stranke.

Seja izvrševalnega odbora se vrši danes ob 7 uri zvečer v upravi »Naprej«.

Shodi.

Učiteljice, profesorice!

Združeni liberalci in klerikalci nasprotujejo upravičenim zahtevam enakega uveljavljanja ženske in moške delovne moči. Dimnika in Trillerja si zapomnite!

Vojaki!

Nazadnjaški blok liberalcev in klerikalcev je nastopil združeno proti naši zahtevi, da se podeli tudi vojakom volilna pravica.

Jutri vsi na shod, ki se vrši pred »Mestnim domom«!

Poročila.

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Na prostorni terasi, kroginkrog hribi, zaraščeni z gostimi smrekovimi gozdovi, ki se vijejo okrog trga kakor temnozeleni venec, sredi polja leži trg Sv. Lovrenc z ličnimi hišicami, ki se ti prijazno smehljajo, ko se jim bližaš. Misliš, da tukaj živi bogato obdarjeni kmet, povsem zadovoljen in da so to trdni kmetje, ki imajo vsega dovolj. Vsaj okolica napravi tak utis na tujca. Ko pa se z ljudmi pogovoriš, spoznaš in izveš, da so sami proletarci. Delavci, ki izdelujejo kose in srpe ter ogromno število lesnih delavcev. Kar ti pa kroginkrog nesejo oči, vse to je bogastvo, gozdovi, polja in tovarne so v rokah treh posestnikov, ki skrajno izrabljajo te trpine, posebno še lesne delavce, ki imajo še danes plačo 5 K (reci in beri: pet kron) za 12urno delo. V nedeljo, 6. t. m., ob 1. popoldan se je vršil tu javni ljudski shod in shod lesnih delavcev, ki so si ustanovili svojo strokovno organizacijo. Na shodih je poročal sodr. Mihevc iz Ljubljane, ki je ob burnem pritrjevanju izvajal: Smo tisti, ki hočemo na državnem zidarskem odru pridno zidati, ker pa smo sodelavci, hočemo imeti tako stavbo, ki bode imela trden neporušljiv temelj in streho za vse državljane Jugoslavije. Ovirani pa smo pri našem delu, ovirani od tistih, ki so vajeni v prostornih hišah razkošno živeti, ne meneč se za tiste, ki ustvarjajo delo in trpe. — Navdušeni so bili zborovalci za socialno demokracijo, dokaz temu so številna naročila na list in pristop v politično in strokovno organizacijo.

Guštanj. V petek, 4. t. m., se je vršil pri nas javen shod. Prostori konsumnega društva so bili nabito polni, zborovalci so potrpežljivo skoraj dve uri čakali na sodr. Mihevca, ki se je pri ravnateljstvu jeklarne pogajal za izboljšanje delavskih plač. Nato se je vršil javen ljudski shod. Sodr. Mihevc je v jedrnatih besedah razlagal današnji politični položaj, ki je podoben potapljajoči se ladji, katero naj socialisti rešimo. Pa če tudi se potaplja, vseeno gremo na krov in hočemo mašiti luknje, četudi so jih drugi naredili. Rešiti hočemo, kar se dá rešiti. Kar rešimo za ljudstvo, je dobro, vsled tega nam je treba krepkih organizacij. Več ko izvlečemo iz tega političnega morja, več bode ljudstvo imelo. Če smo danes nekaj pridobili za delavce, je to le predujem in mi bomo šli še po en predujem in še po drugega, tretjega in to toliko časa, da lepega dne lahko rečemo: Nič več nam niste dolžni, pač pa si vzamemo vse v našo last, ker tovarne smo mi zgradili in delavci v njih delajo, tedaj so naše, so delavčeve.

Lemberg pri Poljčanah. V nedeljo, 6. t. m. smo imeli v gostilni g. Baštevca političen shod, katerega se je udeležilo mnogo ljudstva. Tudi g. kaplan iz Sladke gore se je potrudil priti na shod, pa se je samo blamiral. Ta mladenič nam je hotel razbiti shod, ali sodruga Vidgaj in Verhovšek sta mu pošteno odgovarjala. Mladi gospod zares misli, da bo to ubogo kmečko ljudstvo vedno tako nespametno, kot nekdaj! Dosti je v vojni poskusilo in zdaj se ne dá vjeti več na limanice. Kaplan je trdil, da se on ujema z našim programom ali to je, ker hočemo mi vero uničiti. Sodrug Vidgaj mu je odgovoril: Če ste gg. duhovniki res tako vneti branitelji in širitelji vere in ljubezni do drugega, zakaj ne izpolnujete božjih zapovedi: lačnega nasititi, nagega obleči itd.; zakaj delate razlike pri pogrebih reveža in bogatinca. Prvega pokopljete kot živino, drugemu pojete in molite na vse pretege. Ali nismo vsi enaki ljudje božji? Ali je revež drugače ustvarjen kot bogatin? (Ploskanje ljudstva.) Kaplan je kritiziral osemurni delovnik. Sodrug Verhovšek je pojasnil, da to velja le za tovarniška podjetja in razne obrate. Kaplan je hotel vri-

niti resolucijo, pa je obsedel ž njo. Sodrug Vidgal je ljudstvu polasnil, da smo prišli, da storimo svojo dolžnost in izboljšamo položaj. Hvala vam kmetom, da ste se v tolikem številu naročili na »Ljudski glas«! Ta vam bo prinašal mnogo koristnega. Dajte ga še vašim prijateljem, da tudi oni spoznajo, kdo da piše resnico in se zavzema za pravico, in si ga potem sami naročilo!

Strokovno gibanje.

Solidarnost ljubljanskih kovinarjev.

Ena najtežjih stvari v kovinski stroki je pridobljena, ena najtežjih in nepembnih od vseh zahtev ljubljanskih kovinskih delavcev, je bila: regulacija plač, zenačenje plač na ta način, da so sedaj v vseh ljubljanskih kovinskih tovarnah za ista dela enake, boljše plače, dočim so bile prej pri enem in istem delu različni zaslužki.

Tovarna Kastelic & Žabkar nam je vedno delala preglavice, v tej tovarni so zaslužili delavci povprečno, napram drugim tovarnam za eno in isto delo do 35% mani. Vzrok je bil, ker v tej tovarni delavci niso znali ceniti strokovne organizacije.

Tajniku kovinarjev, sodrugu Ig. Mihevcu, se je posrečilo včeraj doseči sporazum z ravnateljem teh tovarn. Uspehe, ki so se tu dosegli, ni podcenjevati. Delavci so pridobili: v Žabkarjevi tovarni 54% izboljšanje plač, v Tönniesovi in Samassovi tovarni pa 25%; v vseh treh tovarnah so bile zvišane tudi draginjske doklade; za ženo od 6 K na 9 K in za otroke pa od 4 K na 8 K ter dovoljen enkratni nabavni prispevek za vse delavce in delavke, ki so najmanj en mesec v podjetju, in sicer za samce 200 K, za oženjene pa 250 K. Ta nabavni prispevek se mora izplačati pred velikonočnim praznikom.

Nadalje dobe livarji in topilci obleko in obuvalo, kar mora podjetje preskrbeti do konca aprila t. l.

Kovinarji, za vse to se imate zahvaliti vaši solidarnosti, ki ste jo ob tej priliki pokazali. Vsak kovinar pa spada v svojo strokovno organizacijo, kajti le s tem si pridobite moč nad kapitalisti.

Ta načelna zmaga je velikega pomena za kovinske delavce. Treba pa je, da ostanete složni tudi vbodoče kakor ste bili doslej.

Iz strokovnih organizacij.

Shod usnjarjev in mlinarjev se vrši 13. t. m. ob 9. uri zjutraj v Kranju.

Seja ožjega odbora Osrednjega društva kovinarjev se vrši v torek zvečer takoj po delu.

Mezdno gibanje.

V Tržiču se je delavstvo pričelo izredno zanimati za svoje interese. Več mezdnih gibanj je bilo že z uspehom izvedenih. Čudno pa je v Tržiču to, da prodajalci, čim so delavci dosegli nekaj kronic, takoj podražijo blago za polovico. To je nekoliko nesramno. Komaj so na primer izvedeli, da je tovarnar g. Kozina & Ko. dovolil delavstvu 100% doklado k plačam, in sicer brez ugovarjanja, že so poskočile cene v trgovinah pri blagu, ki ga trgovci menda niso šele sedaj nakupili. To je izkoriščanje, drzna igra z ljudsko potrpežljivostjo.

Kakor omenjeno, je tvrdka Kozina & Ko. dovolila brez ugovarjanja svojim tovarniškim delavcem 100% doklado ter tudi zvišala plače stavbinskim delavcem, zaposlenim pri zgradbi nove tovarne. Beležimo to v svrho, da bi tudi drugi podjetniki pokazali enako uvidevnost.

Gospodarstvo.

Zadružno gibanje.

Na velikonočni ponedeljek, dne 21. aprila 1919 se vrši v Prevaljah konferenca zaupnikov konsumnih organizacij na Koroškem. Na vzporedu je razgovor o aktualnih gospodarskih vprašanjih. Pričetek ob 9. uri dopoldne. Kraj določijo zaupniki v Prevaljah. Konference se udeležita sodruga Anton Kristan in Filip Uratnik iz Ljubljane.

Najnovejše vesti.

Narodno predstavništvo.

LDU. Belgrad, 11. Na vrsto pridejo razna vprašanja poslancev, med njimi vprašanje poslanca Radoslava Agatanoviča (nacionalec) na ministra za notranje stvari, ker policija v Zemunu agitira po metodi, običajni v Srbiji, za gotovo stranko. — Minister za notranje stvari Svetozar Pribičević odgovarja, da je zvedel za stvar šele iz vprašanja poslanca, a jo bo dal najstrožje preiskati, ker uradniki niso za to, da agitirajo za kako posamezno stranko. — Nato se preide na dnevni red. Predsednik dr. Draža Pavlovič stavi na glasovanje izvolitev agrarnega odbora. Predlaga, da parlament to odobri, ker se je to pot delalo proti določilom poslovnika. Nato se je volil agrarni odbor, v katerega sta bila izvoljena izmed Slovencev dr. Kukovec in prof. Anton Sušnik. — Nato se preide na drugo točko dnevnega reda: Drugo čitanje zakona o najemnini. Odbor je izgotovil novo redakcijo projekta, pri čemur so se uvaževale nasvetovane izpremembe v prvem čitanju. Po debati se sprejme zakon s 154 glasovi. — Seja se je nato zaključila ob 1. uri 15 minut popoldne. Prihodnja seja je določena na 6. maja z dnevnim redom: Določitev sekcij. — Predsedništvo je pooblaščeno, da skliče narodno predstavništvo v slučaju potrebe pred določenim rokom.

Leve se, leve.

LDU. Belgrad, 11. Jugoslovanski klub je izdal komunike, v katerem naznanja, da se vrše v Belgradu pogajanja z zastopniki raznih pokrajin naše države o načelih, na podlagi katerih naj bi se osnovala enotna ljudska stranka na ozemlju vse države. Stranka bi delala na kulturnem polju z versko vzgojo naroda. V socialnogospodarskem vprašanju bi zastopala v prvi vrsti kmetske, delavske in obrtniške interese. Zavzemala pa bi se tudi za interese drugih stanov. V državno-pravnem oziru stoji stranka na stališču državnega in narodnega edinstva. V stranko stopijo najprej VLS in skupina okoli zagrebške »Narodne Politike«. Klub se nadeja, da se bodo na podlagi objavljenega programa pridružili tudi srbski krogi.

Minister Ribarac podal ostavko.

LDU. Belgrad, 11. Regent je sprejel demisijo ministra za obrt in trgovino Stojana Ribarca in imenoval za njegovega naslednika Vojo Veljkoviča.

Obsedno stanje v Monakovem.

LDU. Berlin, 11. (ČTU.) Davi se je razglasilo obsedno stanje v Monakovem. Večinski socialisti hočejo danes v stranki izvesti glasovanje o sovjetski republiki. Sklenili so odstaviti urednike lista »Münchner Post«. Izvažanje vrednostnih papirjev iz Bavarske je zabranjeno, ravno tako prenos depojev v inozemstvo. Češki premogokopi so ustavili dobavo v Bavarsko.

Nemiri v Gdanskem.

LDU. Gdansko, 10. (DunKU.) Zvečer med šesto in sedmo uro se je vnel boj med četami, ki so stražile prostor pred glavnim kolodvorom, in med množico. Množica je čete ves dan sramotila in nadlegovala. Čete so se morale umakniti in streljati. Mrtvi so trije, ranjenih je več. Meščanstvo je skrajno razburjeno zaradi stavke, proklamirane po neodvisnih Spartakovcih, in namerava začeti protistavko.

Protest senata bosanske republike.

LDU. Pariz, 11. (Brezžično.) V torek so senatorji zunaj seje, po soglasnem sklepu izdali nastopni protest: Podpisani člani senata francoske republike izjavljajo svojo volio in zahteve: Začasno zbrana mednarodna konferenca naj izdela načrt, ki bo vreden zmage aliiranih armad in ki bo v stanu zagotoviti mir in pravico vsemu svetu. Posebno važnost polaga na to, da se bodo upoštevale ne le lastne zahteve, temveč tudi zahteve sovražnih držav. Poravnati se mora škoda, ki jo je vojska povzročila zasebnikom, povzročitelji vojske pa, ki so za največji zločin zgodovine odgovorni, se morajo postaviti pred sodišče. Naposled izražajo upanje, da se bo kmalu posrečilo dovršiti načrt zveze narodov, ki naj jamči, da se ne bodo več ponovile ne grozote vojske in tudi ne izzivanja.

Aprovizacija.

Kruh ali moka. Kar ni mogoče odstaviti nekaterih ovir za ureditev prodaje krušne moke namesto kruha, se bode do vštetega torka 15. t. m. dajalo na krušne izkaznice le kruh, in sicer v nedeljo dosedanji črn kruh, v pondeljek in torek pa bel kruh. Hlebček belega kruha bo tehtal 135 dkg in stane 1 K 32 vin. Vsaka oseba dobi v torek in sredo pol hlebčka kruha. Kdor pa hoče za sredo in potem naprej namesto kruha krušno moko, naj to takoj v pondeljek sporoči peku oziroma oni prodajalni ali konzumu, kjer dobiva do torka svoj kruh. Na poznejše prijave za moko se ne bode moglo ozirati, ker je treba krušno moko že v torek naznaniti. Vsak kilogram posebej pa ne morejo dobiti prodajalci za moko. Namesto kruha se bode dobila tista moka, iz katere se peče kruh v vojni pekarni oziroma pri pekih. Opozoriti pa je treba še posebno, da se dobi v pondeljek in torek le bel kruh, in da ne sme noben pek primešati beli moki kako drugo moko, četudi bi jo še imel kaj v zalogi. Kje in kako se bode dobila od srede naprej moka za kruh, se pravočasno objavi. Svoje krušne karte naj toraj vsak odda brez skrbi peku ali vojni prodajalni, ker se bode dobila krušna moka od srede naprej na krušne rodbinske legitimacije. — Prodaja moke za kuho oziroma pecivo, ki se dobiva na močne izkaznice, ostane neizpremenjena.

Ljubljanski prodajalci sladkorja se vabijo, da se zglase zanesljivo jutri, v soboto, 12. t. m. pri g. ravnatelju Lileku radi nakazila za sladkor.

Prodaja sladkorja. Na vsak drugi odrezek sladkorne izkaznice se dobi en kilogram sladkorja, ki stane 4 krone 50 vinarjev.

Špeh za I. uradniško skupino. Stranke I. uradniške skupine prejmejo špeh v pondeljek, dne 14. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 70, od 9. do 10. št. 71 do 140, od 10. do 11. št. 141 do 210, popoldne od pol 2. do pol 3. šte. 211 do 280, od pol 3. do pol 4. št. 281 do 350, od pol 4. do pol 5. št. 351 do 420, od pol 5. do pol 6. št. 421 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma špeha, kilogram stane 24 kron.

Špeh za II. uradniško skupino. Stranke II. uradniške skupine prejmejo špeh v pondeljek, dne 14. t. m. na Poljanski cesti št. 15. Določen je tale red: dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 70, od 9. do 10. št. 71 do 140, od 10. do pol 11. št. 141 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma špeha, kilogram stane 24 K.

Špeh na rdeče izkaznice B štev. 2491 do konca. Stranke z rdečimi izkaznicami B prejmejo špeh v pondeljek, dne 14. t. m. na Poljanski cesti štev. 15. Določen je tale red: popoldne od pol 2. do pol 3. št. 2491 do 2570, od pol 3. do pol 4. št. 2571 do 2650, od pol 4. do pol 5. št. 2651 do konca. Stranka dobi za vsako osebo po pol kilograma špeha, kilogram stane 24 kron.

Kislo zelje za VIII. in IX. okraj. Stranke VIII. in IX. okraja prejmejo kislo zelje v pondeljek, dne 14. t. m. na krompirjeve nakaznice pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: VIII. okraj dopoldne od 8. do 10. — IX. okraj od 10. do 11. ure. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja, kar stane 1 krono.

Kultura.

Češki učenjak za naše pravice. V založbi društva »Jugoslavija« v Pragi, sekcije za narodno obrano, je izšla te dni knjiga »Jugoslavija«, katero je spisal znani profesor češke univerze dr. Karlec. V knjigi je podrobno obdelana zgodovina Jugoslovanov od prvih početkov dalje in ves razvoj našega boja za državno samostojnost. Knjiga obsega 245 strani ter stane 12 K. Naroča se jo pri društvu »Jugoslavija« v Pragi, Kralj. Vinohrady, Jungmannova tr. Knjigo toplo priporočamo. — P. P.

Raznoterosti.

* **Masirajte pleča in prsi, ako Vas bole s Fellerjevim bolečine tolažečim »Elza-fluidom«.** Ta preizkušena, bolečine tolažeča vdrgnenja požive krvni obtok na onih delih telesa, jih ojačijo in napravijo odporne proti prehlaji in prehudemu naporu. 6 dvojnatih ali 2 specialni steklenici tega dobrega domačega zdravila pošlje za samo 19 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzatrg št. 252 (Hrvaško). Čez 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil potrjuje visoko vrednost tega zanesljivega blažilca bolečin. »Elza-fluida« ni moči nadomestiti z ničemer drugim. Ovoj in poštnina se računa posebej, vendar najceneje; čim več se torej naenkrat naroči, tem več se prihrani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Petejan.
Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

V Ljubljano potujočemu slav. občinstvu se priporoča „Restavracija v Prešernovi ulici štev. 9."

Naravno malinovo in citronovo esenco in druge potrebščine za izdelavo dobrih pokalic, kakor tudi 70 % malinove fondant-esence za aromatiziranje kanditov priporoča: Destilacija esenc Srečko Potnik, Ljubljana, Slomškova ul. 27. — Istotako se kupijo sveži, čisti olupki oranž kg 15·—.

Pisalni stroj se kupi. Ponudbe pod „stroj" na Anončno ekspedicijo Alojzij Matelič, Ljubljana.

GOSPODARSKA PISARNA
Dr. Ivan Černe
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 6. poslopje LJUDSKE POSOJILNICE.
daje nasvete v vseh gospodarskih zadevah in premoženjskih vprašanjih; izposluje, posojila, posreduje prodajo in nakup vrednostnih papirjev in tujega denarja, posreduje pri prodajah in nakupih vseh posestev, izvršuje cenitve in oglede. Promet z Ameriko. Edina pisarna te vrste v Jugoslaviji.
Uraduje od 8.-1/21. ure dop., od 8.-5. ure pop. Vprašajte s pismom. Znamka!

Dober, zanesljiv
delovodja za krojaško obrt
se takoj sprejme. Plača po dogovoru, hrano ev. v hiši. — **Modni salon Potočnik**, Selenburgova ulica 6/I.

Št. 5622.

Razglas.

V zmislu odloka deželne vlade za Slovenijo v Ljubljani z dne 4. aprila 1919, št. 4511, se občinstvo opozarja, da se bo proti prekupčevalcem, navijalcem cen in dražilcem življenjskih potrebščin brezobzirno in z vso strogostjo postopalo na podlagi naredbe kr. ministrstva za prehrano z dne 7. marca 1919, št. 2684.

Vsak slučaj se naj takoj naznani z zadostno navedbo dokazov.

Mestni magistrat ljubljanski,
dne 9. aprila 1919.

Prožni preddelavec
vrl in zanesljiv kot vodja partije, kateri ima nalogo 11 kilometrov dolgo gozdno progo brez pogreška v stanu vzdrževati, se za takojšen vstop išče. Ugodno za vpokojenega železničarja. Ponudbe prosimo na Južnošta ersko lesno industrijo, d. z o. z. Mislinje.

Sodrugi! Zaupniki!
Javite takoj upravi „Napreja" v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, koliko iztisov
Majskega spisa
naroči vaša organizacija. Spis izide 20. aprila in bo stal posamezen izvod **1 krono.** Ker je potrebno, da se že sedaj določi naklada, naj vsak sodrug in vsaka organizacija najpozneje do 10. aprila sporoči, koliko izvodov „Majskega spisa" se pošlje v razprodajo. Naklada bo sicer velika, vendar ga nam utegne zmanjkati, če se naročniki šele pozneje priglašajo.

Agitirajte za naše časopisje!

Vrtalni mojstri
(Bohrmeister)
ki so izkušeni v vrtanju v globino z Grälijevimi vrtalnimi aparati, se sprejmejo.
Pismene prošnje z navedbo mezdnih zahtevkov in dosedanjega opravila se naj pošljejo na
Rudnik LIGOJNA na Vrhniki.

Lepa polt lica in rok donaša nje lastnikom mnogo prednosti tako v zdravstvenem kot v družabnem pogledu. Fellerjevo popolnoma neškodljivo, preizkušeno „Elsa" mazilo za varstvo in nego kože odstranjuje nečistočo kože, zajedce, oteklino, varuje proti ogorelosti, pegam, vetru, gubam, madežem itd. — Lončič močnejše vrste 6 kron. Ovoj in poštnina se posebej zaračuna, vendar najceneje.

Mesto škodljivih mil vzemimo za lice Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elsa", koje je tudi danes najceneje, vendar iste dobrote in neškodljivosti kot pred vojno. Boljšega in finejšega mila za nego kože si danes ni možno misliti.

Bujne lase moremo doseči samo s Fellerjevim „Elsa" Tanohina mazilom za rast las. Učvrščuje kožo na glavi, prepreči plešo in prerano osivelost. Lončič močnejše vrste 6 kron. Ovoj in poštnina se računa posebej in najceneje.

Za vsakdanjo nego telesa
Fellerjeve „Elsa" toaletne pastile za umivanje telesa, otročje kopelji, kot ustna voda itd. Cena kartonu 1 krono 50 vin.

Jemljite seboj in nosite vedno v žepu bolečine lajšujoči, hladeči in osvežujoči Fellerjev „Elsa" mentolni držek (Migränstift). V leseni zaklopki 1 krono 50 vin. Izvrstno proti glavobolu, migreni, rabi se proti ubodom in vrezom. — **Voda za oči** (collyrium) 2 K 50 v. — Kapljice proti zobobolu 2 K. 50 vin. — Pravi zagorski prsni sok proti kašlju steklenica 3 krone. Francovka v steklenicah po 4 krone 80 vin. in 12 kron 80 vin.

Za želodec prava švedska tinktura, velika steklenica 7 K 50 v., balzam (melem) mala steklenica 1 krona 60 vin.

Kurja očesa
odstrani brez bolečin Fellerjeva turistovska tinktura „Elsa" (tekočina) s čopičem 3 krone in turistovski obliž po 3 krone in 1 krono 50 vin.

Oklic.
Ljubljanski denarni zavodi naznanjajo, da so se dogovorili, poslovati počenši s **14. aprilom t. l.**
od 8. zjutraj do 2. popoldne.
Blagajne so odprte:
od pol 9. dop. do pol 1. pop.
P. t. stranke **prosimo, da** se po tem ravnajo.